

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»**

Кафедра менеджменту та економіки

УЗГОДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту «Європейська школа
бізнесу»

" 08 " 09 2021 р.

О. Власенко
2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту та
економіки

" 08 " 09 2021 р.

Ю. Ремига
2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» розроблена на основі навчального плану №073м/21-06, навчального плану №073мз/21-07, схваленого на засіданні Вченої ради університету (протокол №7 від 01.07.2021 р.).

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Завідувач кафедри менеджменту та економіки,
кандидат економічних наук, доцент

 Ю. Ремига

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри менеджменту та економіки, протокол № 8 від «02» 09 2021 р.

Завідувач кафедри менеджменту та економіки

 Ю. Ремига

Гарант ОП

 О. Банар

Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області менеджменту. В процесі вивчення дисципліни необхідно з'ясувати складові менеджменту організацій, а також ознайомитися із концептуальними засадами сучасного менеджменту організацій.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	<u>вибіркова</u>	
Розділів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: ---		Семестр	
		-	-
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
		16 год.	2 год.
знайомитися навантаження: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,2	Практичні		
	16 год.	4 год.	
	Самостійна робота		
	Освітній рівень: Другий (магістерський) рівень	58 год.	84 год.
		Вид контролю:	
		<u>залік</u>	<u>залік</u>

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості функціонування організацій у їхньому взаємозв'язку із зовнішнім середовищем та сукупність управлінських відносин у підсистемах організації.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» є формування у майбутніх фахівців компетентності щодо об'єктивних закономірностей, механізму управління організаціями, а також набуття ними навичок і вмінь дослідження стану внутрішнього і зовнішнього середовища організації.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Менеджмент організацій» є:

- розуміння сутності системи менеджменту організацій;

- засвоєння технології проектування організаційних структур управління;
- розуміння технології прийняття управлінських рішень;
- вміння управління системою контролювання та мотивування персоналу організації, побудови ефективної системи комунікацій;
- формування системи знань з антикризового управління та забезпечення конкурентоспроможності організації;
- розуміння сфери організаційного розвитку, технології управління змінами та ефективності менеджменту організацій..

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.
--	--

Результати навчання:

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- сутність і особливості організації як об'єкта управління;
- основні поняття і категорії менеджменту організацій;
- сутність та складові організаційної діяльності;
- поняття та видів організаційних структур;
- види та розуміти значення системи контролю та мотиваційного процесу в управлінні організаціями;
- управління ризикозахисністю підприємства, ознак та причин виникнення кризових ситуацій та ризику;
- напрямків організаційного розвитку підприємства;
- технології оцінювання ефективності діяльності структурних підрозділів організації.

уміти:

- використовуючи теоретичну базу у сфері менеджменту організацій, знання механізмів створення та реєстрації підприємств різної організаційно-правової форми, навчитися успішно застосовувати їх на практиці для роботи в умовах ринку;
- скласти статuti, положення про структурні підрозділи та посадові інструкції, розподіляти робочі місця;
- аналізувати процес розпорядчої діяльності, делегування та інструктування;

- оцінювати фактори ризику та антикризового управління;
- проводити діагностичне дослідження управління організацією;
- застосовувати методи оцінки ефективності управління організацією.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» відводиться 90 години 3 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 1. Характеристика і типи організацій.

Економічна сутність і особливості організації як об'єкта управління. Вимоги до організацій. Виробничий профіль (місія) організації. Закони функціонування. Класифікація підприємств, організацій та їх об'єднань. Господарські товариства, кооперативні, арендні, одноосібні підприємства. Асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, картелі, холдінги, фінансово – промислові групи. Мотиви об'єднання підприємств, та їх особливості. Моделі організацій як об'єктів управління: механістичної, сформованої за принципом поділу праці та інші. Основні тенденції становлення та розвитку вітчизняних організацій.

Тема 2. Організаційна діяльність.

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Командний ланцюжок. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості. Централізація та децентралізація. Процес делегування повноважень та відповідальності. Департаменталізація: функціональна; продуктова; географічна; за процесами; за клієнтами.

Тема 3. Організаційне проектування. Структура управління організацією.

Сутність, завдання та основні принципи організаційного проектування (принципи сумісності елементів системи, лабілізації функцій і т. інше). Ситуаційні чинники проектування організації. Елементи організаційного проектування: розподіл праці, департаментизація, комунікації, масштаб керованості, ієрархія менеджменту. Проектування робочих місць та приміщень. Поняття організаційної структури управління. Сутність організаційної структури управління та її роль в досягненні мети. Елементи структури. Характеристика основних видів організаційних структур управління. Лінійні і функціональні організаційні структури управління. Комбіновані структури управління: лінійно-функціональна; лінійно-штабна;

дивізіональна; матрична. Функціональний підхід до формування організаційних структур менеджменту.

Тема 4. Прийняття рішень в менеджменті.

Сутність управлінських рішень. Типи управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень: ухвалення рішень за умов визначеності; ухвалення рішень в умовах ризику; ухвалення рішення за умов невизначеності. Етапи раціонального ухвалення управлінського рішення: виявлення та визначення ситуації, що потребує вирішення; визначення варіантів; оцінка варіантів; вибір оптимального варіанта; впровадження обраного варіанта; оцінка результатів. Поведінкові аспекти ухвалення управлінського рішення. Адміністративна модель ухвалення рішення. Політичні чинники в ухваленні рішення. Етика й ухвалення управлінського рішення. Групове ухвалення рішення в організаціях. Форми групового ухвалення рішення.

Тема 5. Контроль в системі менеджменту організацій.

Сутність, принципи, види і роль контролю в управлінні. Класифікація управлінського контролю: за часом проведення, за способом організації, спрямованістю. Суб'єкти та об'єкти контролю. Етапи процесу контролю: визначення стандартів і норм, порівняння досягнутих результатів з стандартами, проведення коригуючих дій. Методи документального і фактичного контролю та заходи щодо підвищення його ефективності.

Тема 6. Управління організаційними комунікаціями.

Сутність і роль організаційних комунікацій в управлінні. Управлінська інформація: типи та вимоги до неї. Інформаційні канали і мережі: первинні і вторинні, комунікаційні бар'єри. Організаційні форми комунікації. Ділові наради, їх види, порядок підготовки і проведення. Проведення переговорів, віддання наказів та розпоряджень, делегування повноважень.

Тема 7. Мотивація в менеджменті.

Сутність мотивації, її зв'язок з іншими функціями управління: плануванням, організацією. Види мотивації: матеріальна, організаційна, моральна. Еволюція управління мотивацією. Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці, як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата; система винагород та премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу та морального стимулювання.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Тема 8. Особливості управління підприємствами

Організація та управління індивідуальним, сімейним, приватним, малим, державним, спільним, орендним підприємствами. Переваги та недоліки підприємств різних форм власності. Організація та управління акціонерним товариством, товариством з обмеженою та додатковою відповідальністю, повним та командитним товариством, кооперативом. Концесія: принципи концесійної діяльності.

Тема 9. Антикризова система управління.

Сутність, основні ознаки та джерела виникнення кризових ситуацій. Типологія: нормальна ситуація і відхилення, сприятливі можливості, несподіваний успіх. Симптоми кризи. Життєвий цикл кризової ситуації. Етапи розвитку кризової ситуації в управлінні підприємством. Стратегічні цілі та задачі антикризового управління.

Тема 10. Управління конкурентоспроможністю організацій.

Економічна сутність і роль конкурентоспроможності в розвитку організації. Склад та зміст національного та міжнародного конкурентного середовища та його вплив на процес проведення змін в організації. Поняття конкурентних стратегій підприємства. Виявлення та оцінка стратегій конкурентів. Фактори успіху у конкурентній боротьбі. Державне регулювання конкуренції. Основні заходи щодо антимонопольної діяльності.

Тема 11. Організаційні зміни та ефективність менеджменту організацій

Сутність та природа організаційного розвитку. Технології розвитку організації. Ефективність розвитку організацій. Природа організаційних змін. Чинники, що обумовлюють організаційні зміни. Сфери організаційних змін. Планування організаційних змін. Керування змінами в організації. Моделі процесу змін: модель Луїна; поглиблений підхід до змін. Причини опору змінам. Долання опору змінам. Ефективність менеджменту організацій. Ефективність менеджменту організації, критерії та методи її оцінювання. Оцінювання ефективності діяльності структурних підрозділів менеджменту організацій.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	Інд.	С. р.		л	п	лаб.	Інд.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1. Система менеджменту організацій												
Тема 1. Характеристика і типи організацій	5	1	-	-	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 2. Організаційна діяльність.	5	1		-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 3. Організаційне проектування. Структура управління організацією	9	2	2	-	-	5	10	1	2	-	-	7
Тема 4. Прийняття рішень в менеджменті	5	1		-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 5. Контроль в системі менеджменту організацій	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 6. Управління організаційними комунікаціями	5	1		-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 7. Мотивація в менеджменті	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
<i>Контрольна робота №1</i>	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за змістовим розділом 1</i>	47	8	8	-	-	31	53	2	2	-	-	49
Змістовий розділ 2. Концептуальні засади сучасного менеджменту організацій												
Тема 8. Особливості управління підприємствами.	6	2	-	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема 9. Антикризова система управління	11	2	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Управління конкурентоспроможністю організацій.	11	2	2	-	-	7	12	-	2	-	-	10
Тема 11. Організаційні зміни та ефективність менеджменту організацій.	11	2	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
<i>Контрольна робота №2</i>	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за змістовим розділом 2</i>	43	8	8	-	-	27	37	0	2	-	-	35
Усього годин	90	16	16	-	-	58	90	2	4	-	-	84

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Характеристика і типи організацій	1
2.	Організаційна діяльність.	1
3.	Організаційне проектування. Структура управління організацією	2
4.	Прийняття рішень в менеджменті	1
5.	Контроль в системі менеджменту організацій	1
6.	Управління організаційними комунікаціями	1
7.	Мотивація в менеджменті	1
8.	Особливості управління підприємствами.	2
9.	Антикризова система управління	2

10.	Управління конкурентоспроможністю організацій.	2
11.	Організаційні зміни та ефективність менеджменту організацій.	2
Разом:		16

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організаційне проектування. Структура управління організацією	2
2.	Контроль в системі менеджменту організацій	2
3.	Мотивація в менеджменті	2
4.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
5.	Антикризова система управління	2
6.	Управління конкурентоспроможністю організацій	2
7.	Організаційні зміни та ефективність менеджменту організацій	2
8.	<i>Контрольна робота №2</i>	2
Разом:		16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Характеристика і типи організацій	4
2.	Організаційна діяльність.	4
3.	Організаційне проектування. Структура управління організацією	5
4.	Прийняття рішень в менеджменті	4
5.	Контроль в системі менеджменту організацій	4
6.	Управління організаційними комунікаціями	4
7.	Мотивація в менеджменті	4
8.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
9.	Особливості управління підприємствами.	4
10.	Антикризова система управління	7
11.	Управління конкурентоспроможністю організацій.	7
12.	Організаційні зміни та ефективність менеджменту організацій.	7
13.	<i>Контрольна робота №2</i>	2
Разом:		58

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота полягає в опрацюванні окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях:

1. За якими критеріями розмежовують внутрішнє і зовнішнє середовище організації?

2. За якою ознакою організації поділяють на комерційні і некомерційні?

3. Які законодавчі акти регламентують діяльність підприємств в Україні?

4. В чому полягає стратегія діяльності організації щодо зовнішнього середовища?
5. Як контролювання пов'язано з функціями менеджменту планування та організація?
6. Які етапи процесу контролювання? Який етап найважчий для виконання? Чому?
7. В чому полягають подібності та відмінності між різними формами операційного контролю? Які недоліки та переваги кожної з форм.
8. Чи буває суто раціональне рішення, чи всі рішення хоча б частково мають суб'єктивний характер.
9. За яких умов ви б віддали перевагу груповому ухваленню рішення над індивідуальним, і навпаки? Чому?
10. Чи організація може існувати без комунікацій? Чому?
11. Які відмінності між горизонтальними та вертикальними комунікаціями в організації за наявності бар'єрів? Як створити типову інформаційну систему для зменшення таких бар'єрів?
12. Які існують методи проведення ділових переговорів?
13. Чи існує різниця в індивідуальній та колективній мотивації?
14. Які існують види монополій?
15. Які існують методи оцінки конкурентоспроможності організацій?
16. Чи можуть ситуаційні зміни бути запланованими наперед? Чому?
17. Чи повинні всі організаційні зміни бути планованими? Чому?

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» застосовуються:

- Навчання через аналіз матеріалу, постановку проблем і завдань з можливістю консультацій з викладачем, як безпосередньо, так і опосередковано через електронні засоби зв'язку.
- Практичні заняття у вигляді семінарів з мультимедійними презентаціями студентів.
- Практичні заняття у вигляді тренінгів.
- Творчі завдання.
- Самостійна робота з вивченням оприлюднених у системі Moodle електронних матеріалів з можливістю проведення консультацій.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Менеджмент організацій» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;

- виконання індивідуальних завдань;
- підсумковий контроль реалізується у вигляді заліку.

Методи контролю:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Виконання завдань для самостійної роботи.
3. Виконання ситуаційно-аналітичних завдань.
4. Проведення проміжних тестів.
5. Проведення поточного контролю.
6. Проведення підсумкового заліку.

10. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є **залік**, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Менеджмент організацій» здійснюється в балах відповідно до табл.11.1.

Таблиця 11.1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Менеджмент організацій»

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота													Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Змістовий розділ 1							Змістовий розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	KP1	T8	T9	T10	T11	KP2		
-	4	4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	10	40	100

*T1, T2, ..., T11 – теми занять

**KP1, KP2 – контрольні роботи

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

- усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;
- перевірки правильності розв'язання практичних задач;
- експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі **заліку**.

Критерії оцінювання знань під час заліку

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на заліку складає **40** балів (див. табл. 11.2).

Таблиця 11.2

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Менеджмент організацій»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

З урахуванням вищевикладеного результати заліку оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на заліку оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами заліку та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на залік.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 11.3).

Таблиця 11.3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча навчальна програма дисципліни та силабус;
- плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
- перелік питань до заліку, завдання для перевірки практичних навичок під час заліку.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Мальська М.П., Білоус С.В. Менеджмент організацій: теорія та практика: навч. посіб. - К.: SBA-Print, 2020. - 190 с.
2. Маркіна І. А., Біловол Р. І., Власенко В. А. Менеджмент організацій: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2013. - 248 с.
3. Менеджмент організації. Теорія та практика: навч. посіб. XXI ст./ [За заг. ред. Мошека Г. Є.]. - К.: Ліра-К, 2019. - 808 с.
4. Назарчук Т. В., Косіюк О. М. Менеджмент організацій: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2015. - 560 с.
5. Писаревський І.М., Нохріна Л.А., Александрова С.А. Менеджмент організацій сектора туризму: Навч. посіб. - Х.: ХНУМГ, 2019. - 310 с.
6. Оліховська М.В., Лелик Л.І., Оліховський В. Я. Менеджмент організацій: навч. посіб. - Львів: Ліга-Прес, 2018. - 372 с.

Допоміжна:

7. Гуменник В.І., Копчак Ю.С., Кондур О.С. Менеджмент організацій: навч. посіб. - К.: Знання, 2012. - 503 с.
8. Шморгун Л. Г. Менеджмент організацій: навч. посіб./ [Шморгун Л. Г.]. - К.: Знання, 2010. - 452 с.
9. Менеджмент: навч. посіб./ [Заг. ред. Мошека Г. Є.]. - вид. 2-ге, доп., перероб. - К.: Ліра-К, 2018. - 550 с.
10. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч./ [За ред. О. В. Басвої, Н.І. Новальської], Ч. 2: Менеджмент. - К.: Персонал, 2015. - 326 с.
11. Косач І. А., Ладонько Л. С., Калінько І. В. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами: навч. посіб. - К.: Кондор, 2015. - 217 с.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Виноградова О. В., Пілігрим К. І. Сутність мотивації персоналу як основи розвитку підприємства // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-12_0-pages-339_347.pdf.
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.
3. Устіловська А.С. Мотивація персоналу як один з основних інструментів успішного управління персоналом // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.4/26.pdf>.
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.